

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2022-181
Den 4. maj 2022

Rådsmøde (udenrigsanliggender – udvikling) den 20. maj 2022

SAMLENOTAT

1. Implikationer af den russiske aggression mod Ukraine2

1. Implikationer af den russiske aggression mod Ukraine

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På Rådsmødet for udenrigsanliggender (udvikling) den 20. maj 2022 forventes en drøftelse af de globale implikationer af den russiske aggression mod Ukraine med fokus på fødevareresikkerhed og multilateralt samarbejde. Drøftelsen kan ventes også at berøre misinformation fra russisk side om, at EU er skyld i øget global fødevareresikkerhed.

2. Baggrund

Ruslands invasion af Ukraine har globale negative konsekvenser som stigende fødevareresikkerhed samt massive prisstigninger på fødevarer, gødning og energi. Det har alvorlige konsekvenser for landbrugsproduktion, fødevarerforsyningskæder og den globale økonomi generelt. Fattige og skrøbelige lande rammes særligt hårdt. EU og dets medlemsstater, som både er verdens største humanitære donor og bidragsyder af udviklingsbistand, gør en stor indsats for at afhjælpe de globale negative konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine, bl.a. gennem finansiering af støtte til fødevareresikkerhed i skrøbelige lande.

EU-Kommissionen har i marts fremlagt en plan for, hvordan EU kan styrke fødevareresikkerhed og modstandskraft i fødevarer-systemer og landbrug globalt. Planen indeholder en række foreslåede tiltag ift. global fødevareresikkerhed, bl.a. skalering af humanitær fødevarerhjælp, gældslettelse, makroøkonomisk støtte til lavindkomstlande, der er afhængige af fødevarerimport, undgåelse af eksportrestriktioner og opretholdelse af åben handel. Gennem EU's nye udviklingsinstrument, NDICI, er der desuden afsat 80 mia. euro i udviklingsbistand til partnerlande over en syvårig periode for 2021-2027, herunder 29,2 mia. euro til Afrika syd for Sahara og 19,3 mia. euro til naboskabet. EU's humanitære budget for 2022 udgjorde per januar 2022 foreløbigt 1,5 mia. euro. For at imødegå stigende fødevareresikkerhed har EU i 2022 bl.a. allerede givet tilsagn om 554 millioner euro til Sahel og Tchadsøen samt afsat 348 millioner euro til Afrikas Horn.

EU og dets medlemsstater deltager derudover i internationale drøftelser om den aktuelle fødevarerkrise. Et væsentligt spørgsmål er koordination mellem EU's indsatser og bl.a. G7, World Food Program og 0-Hunger Coalition. Det er en udfordring at håndtere de mange samtidige kriser, herunder presset på ressourcer til at dække de eskalerende behov for akut humanitær fødevarerhjælp til sårbare regioner og lande, samtidig med at levere mere langsigtede indsatser for at opbygge robuste fødevarer-systemer og bæredygtigt landbrug

Rusland spreder misinformation om, at den begyndende fødevarer-mangel og stigende priser skyldes Vestens sanktioner. Fra EU og ligesindede lande arbejdes aktivt med at imødegå russisk misinformation, herunder ved at sende klare signaler om Ruslands ansvar for krigen og de globale konsekvenser ift. fødevareresikkerhed navnlig via outreach til de afrikanske lande. Som eksempel kan nævnes at den russiske flåde siden krigen begyndelse har blokeret de store ukrainske afskibningshavne, der normalt bruges til eksport af 5 mio. ton korn om måneden. Via alternative fragtruter er det lykkedes at eksportere 600.000 tons korn i april måned. Det understreger det russiske ansvar for den manglende forsyning af verdensmarkedet med korn. I denne forbindelse understreges det, at sanktionerne er rettet mod Ruslands regering, den finansielle sektor og den økonomiske elite, og ikke mod fødevarer- og landbrugssektoren.

3. Formål og indhold

Rådsdrøftelsen ventes at omhandle, hvordan EU både nu og på længere sigt kan styrke partnerlande, herunder særligt skrøbelige og fattige lande, der påvirkes af konsekvenserne af Ruslands invasion af Ukraine i form af fødevarerens sikkerhed og prisstigninger.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være enighed i EU-kredsen om et stigende behov i EU's partnerlande forbundet med de afledte konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine, herunder fødevarerens sikkerhed i fattige og skrøbelige lande. Det er forventningen, at en række medlemslande vil komme ind på vigtigheden af både at imødegå effekterne på kort sigt og også arbejde med langsigtede indsatser.

Der forventes desuden enighed om behovet for at imødegå russisk misinformation, ikke mindst i tredjelande, om at sanktionerne har skadelige indvirkning ift. fødevarerens sikkerhed og landbrug.

Samtidig forventes drøftelsen at berøre imødegåelse af den akutte situation i og omkring Ukraine. Det er sandsynligt, at der vil være forskel i vægningen af disse aspekter i medlemslandenes indlæg, idet landene, der grænser op til det østlige naboskab, foretrækker et endnu større engagement for og i Ukraine. Det er i den forbindelse muligt, at Solidaritetsfonden for Ukraine, som blev introduceret i rådskonklusionerne fra Det Europæiske Råd i marts, vil kunne blive bragt op.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter, at EU gennem såvel udviklingsbistandsindsatser som via det humanitære budget støtter imødegåelsen af de globale implikationer af den russiske invasion af Ukraine for EU's partnerlande, ikke mindst for så vidt angår fødevarerens sikkerhed. Regeringen støtter, at EU både holder fast i langsigtede indsatser og imødegår de akutte konsekvenser i EU's partnerlande af invasionen i Ukraine. I den forbindelse er det regeringens holdning på linje med ligesindede, at der bør sikres god koordination blandt de mange internationale initiativer og fora, samt at EU holder fast i ikke-øremærkede bidrag til de multilaterale organisationer. Endelig bør EU levere på de

annoncerede investeringspakker ved EU-AU-topmødet i februar 2022, ikke mindst fsva. indsatserne under Global Gateway. Regeringen støtter endvidere indsatsen for at sikre alternative fragtruter for eksport af korn fra Ukraine til verdensmarkedet, da de ukrainske afskibningshavne ved Sortehavet har været blokeret af den russiske flåde siden krigens begyndelse.

Endelig finder regeringen det helt centralt at imødegå Ruslands misinformation om, at den begyndende fødevaremangel og prisstigninger skyldes Vestens sanktioner.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.